

Julkisten -ja hyvinvointialojen liiton TALOUSKATSAUS

6/2020

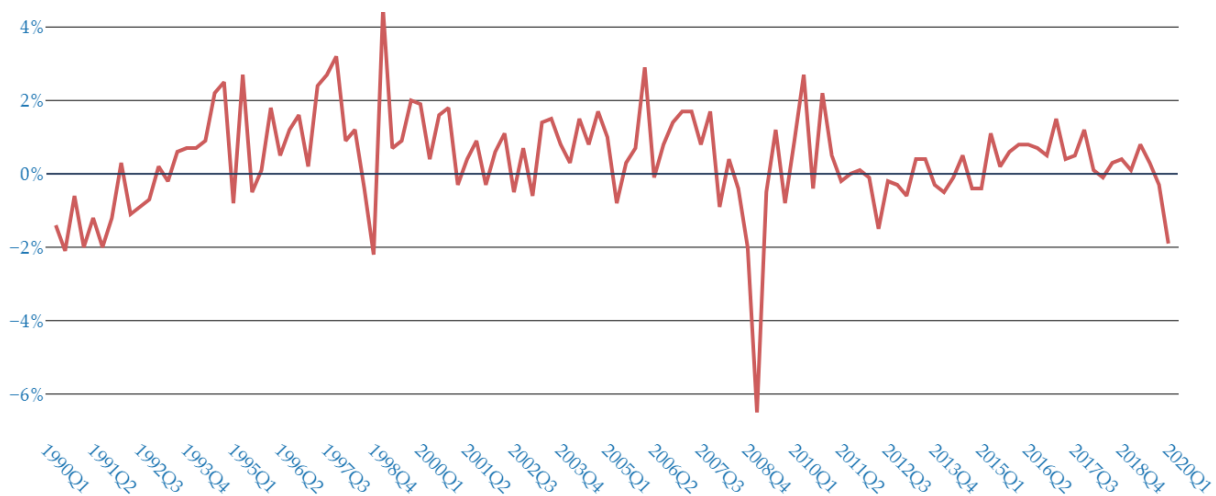
**Youssef Zad
ekonomisti**

Maailman talouden nousu koronakriisistä

Koronakriisi on ainakin toistaiseksi saatu helpottumaan ja suunta on kohti parempaa. Suomen bruttokansantuotteen volyymi supistui 1,9 prosenttia verrattuna edelliseen neljännekseen Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan. Vuoden 2020 toisella ja mahdollisesti kolmannella neljänneksellä alamäki tulee jatkumaan, sillä talous tulee käynnistymään asteittain sulkutoimenpiteiden hellittämisen jälkeen.

Viimeisimmät ennusteet vuodelle 2020 ennakoivat noin 6 prosentin pudotusta bruttokansantuotteessa.

Kuva 1: Bruttokansantuotteen volyymin muutos kvartaaleittain

Bruttokansantuote eli BKT on yksi seuratuimmista talouden mittareista.

BKT mittaa kuinka paljon tuotamme yhteensä taloutena. Tuotanto tuo talouteen tuloa, joten BKT mittaa myös kulutusmahdollisuuksia ja osittain myös hyvinvoinnin kehitystä.

Tuotannoksi lasketaan tavaroiden lisäksi myös palvelut.

Vaikka BKT mittaakin vain tulojen karttumista, sen on todettu korreloivan myös hyvinvoinnin kanssa.

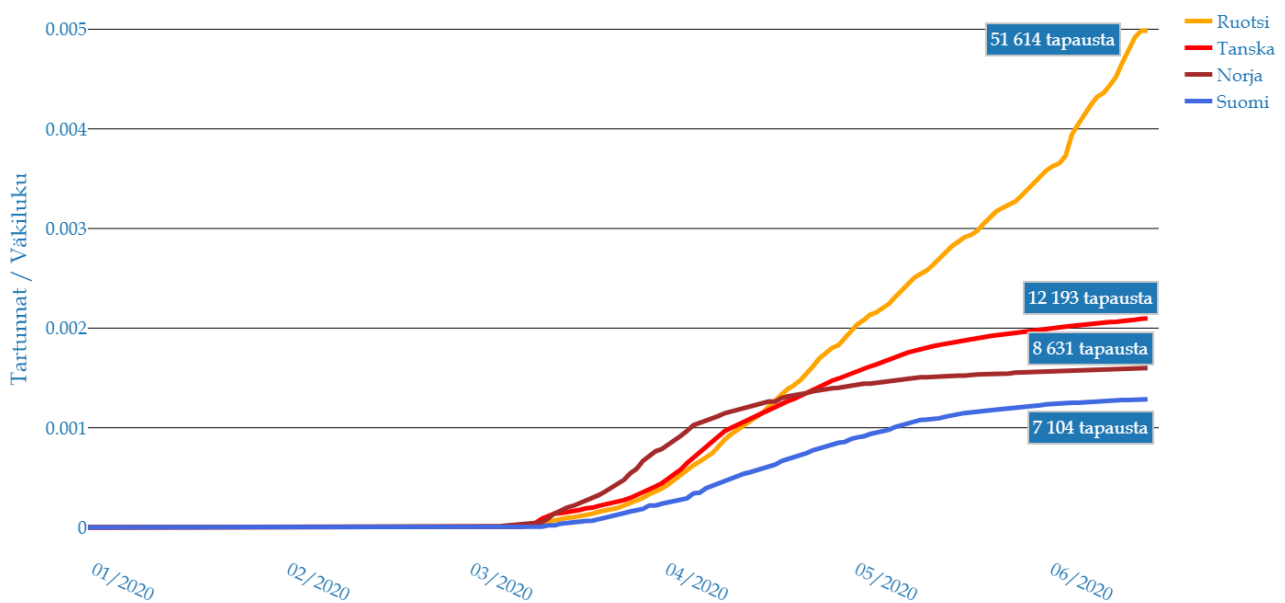
Koronavirustilanne aiheuttaa epävarmuutta

Koronavirustilanne luo epävarmuutta yhteiskuntaamme ja siksi taudin leviämisen hillitseminen erittäin tärkeää. Rokotteen kehittäminen ja testaaminen verrattain hidasta toimintaa, koska rokotteen turvallisuudesta halutaan olla varmoja ennen kansainvälistä jakelua.

Laajalle levinnen pandemian torjuminen ja vaikutusten lievittäminen mittaa hyvin yhteiskuntamme tehokkuutta erityisesti huoltovarmuuden, päätöksenteon nopeuden ja terveydenhuollon osalta.

Alla olevan kuvaajan perusteella Suomi on pärjännyt erittäin hyvin verrattuna esimerkiksi muihin pohjoismaihin. Koronavirustapaukset ovat kehittyneet maltillisesti suhteutettuna väkilukuun. Suomessa on ollut huomattavasti vähemmän tapauksia väkilukuun suhteutettuna, kuin muissa Pohjoismaissa. Ruotsi erottuu joukosta huomattavasti suuremmilla tartuntamäärillä, mikä johtuu muista pohjoismaita löysemmistä rajoituksista. Ruotsin tilannetta voidaan pitää esimerkkinä siitä, miten virus olisi voinut levitä Suomessa ilman tiukkoja rajoituksia.

Kuva 2: Varmistetut koronavirustapaukset suhteutettuna väkilukuun

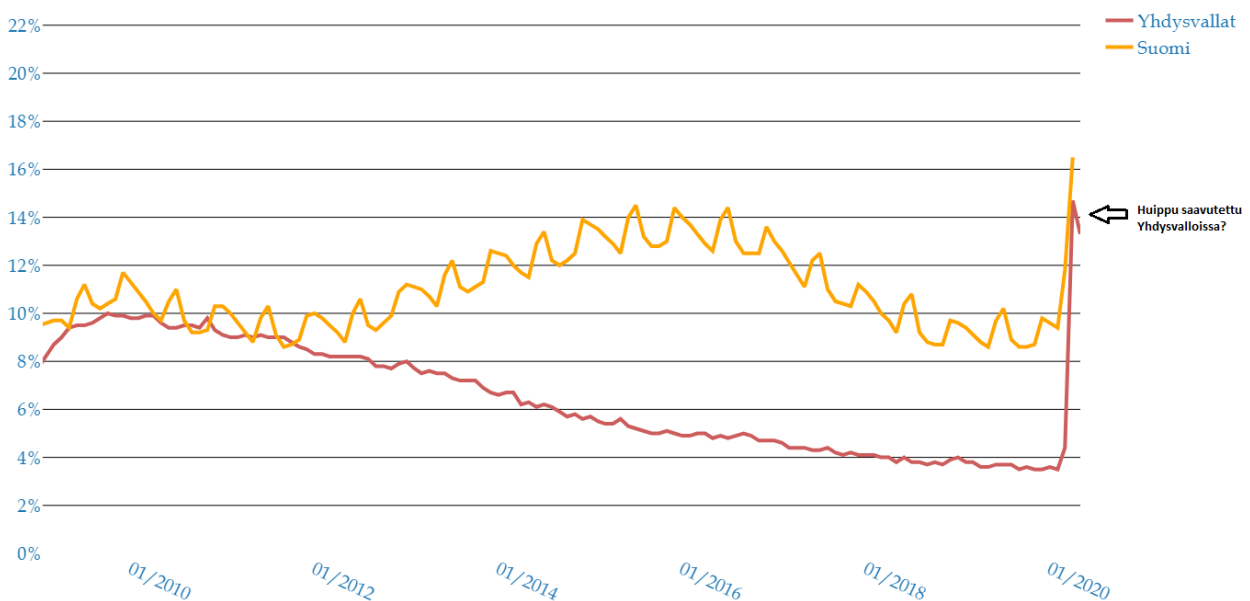

Työmarkkinoiden kehitys on epävakaa

Suomen työmarkkinoilla työttömyys ja lomautukset kasvavat. Esimerkiksi Yhdysvalloissa työttömyys on noussut rajusti koronaviruksen vuoksi, mutta kuten alla olevasta kuvasta nähdään, tilanne on hiukan jo helpottanut (punainen käyrä kääntyi laskuun). Suomessa voidaan odottaa samansuuntaisia tietoja muutaman kuukauden päästä.

Kuviossa 3 oranssi käyrä kuvaa Suomen työttömyysastetta Työ- ja elinkeinoministeriön tietojen mukaan kuukausitasolla. Punainen käyrä puolestaan kuvaa Yhdysvaltain työttömyysastetta kuukausittain

Kuva 3 Työttömyysasteet Suomessa ja Yhdysvalloissa¹

Koronaviruksesta johtuva työttömyyden kasvu on ainakin toistaiseksi väliaikaista, mutta ongelmien pitkittyessä työpaikkoja saattaa tuhoutua pysyvästi, mikä puolestaan hidastaa työttömyyden paluuta aikaisemmalle alemmalle tasolla.

¹ Kuvion 3 Suomen työttömyyttä kuvaava aineisto on poimittu Työ- ja elinkeinoministeriön työttömyystilastoista.

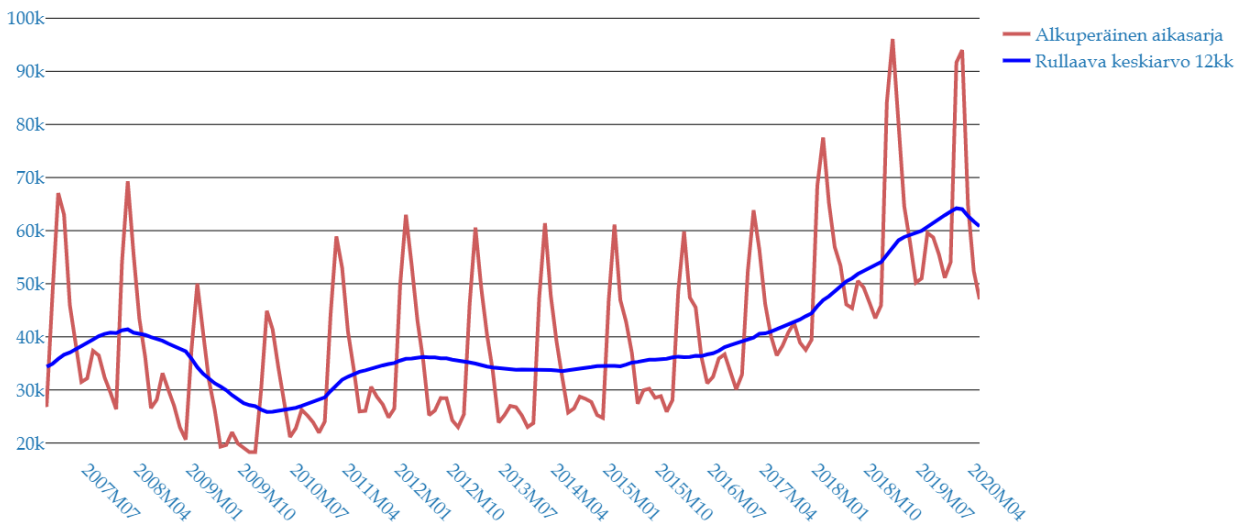
Avoimien työpaikkojen määrä laskussa

Avoimien työpaikkojen määrä Suomessa on lähtenyt lievään laskuun. On selvää, että koronaviruksesta johtuva talouden supistuminen pienentää rekrytointeja ainakin väliaikaisesti.

Jos kuitenkin talouden äkkisupistumisen johdosta hyvin toimivien yritysten ei anneta mennä konkurssiin, työpaikkojen määrä saadaan pidettyä lähes ennallaan.

Avoimien työpaikkojen määrä on kasvanut huomattavasti vuodesta 2014 eteenpäin, mikä saattaa kuvata työmarkkinoilla olevia jäykkyyksiä. Suuri määrä täyttämättä jääneitä työpaikkoja tarkoittaa, että Suomessa on työtehtäviä, joille ei löydy tekijää.

Kuva 4: Avoimet työpaikat Suomessa

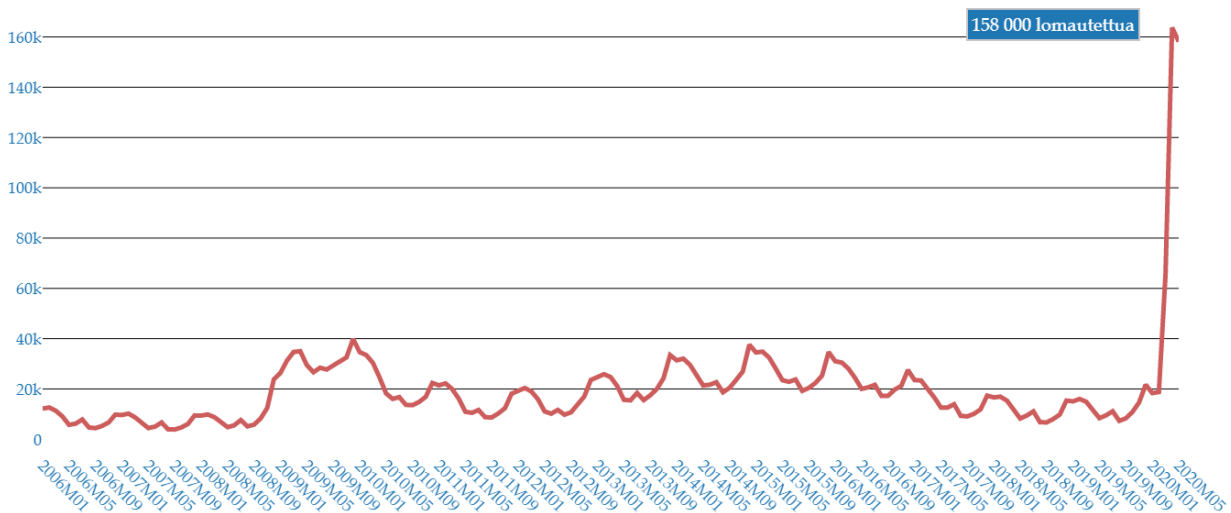

Kokoaikaisesti lomautettujen määrä on lähtenyt lievään laskuun.

Lomautettujen määrä kääntyi hiukan laskuun toukokuussa Työ- ja elinkeinoministeriön tilastojen mukaan. Toukokuussa lomautettujen määrä oli hieman yli 158 tuhatta henkilöä, kun se vielä huhtikuussa oli melkein 164 tuhatta henkilöä.

Lomautusten määrä on kuitenkin edelleen huolestuttavan korkealla tasolla. Suurin osa lomautetuista tulee palaamaan työpaikalle syksyllä, jos uusia sulkutoimenpiteitä ei tarvita.

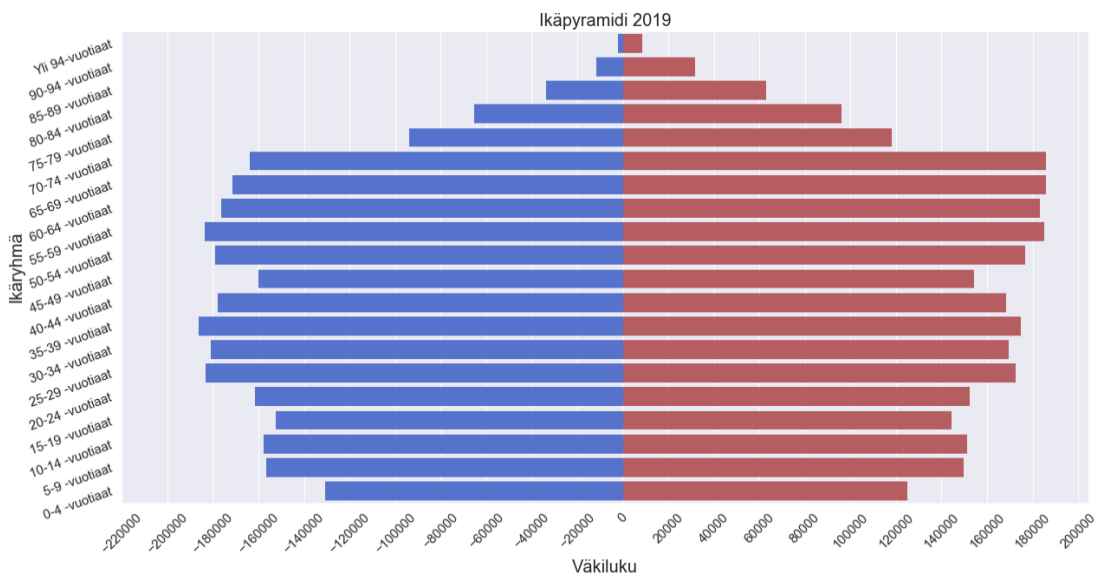
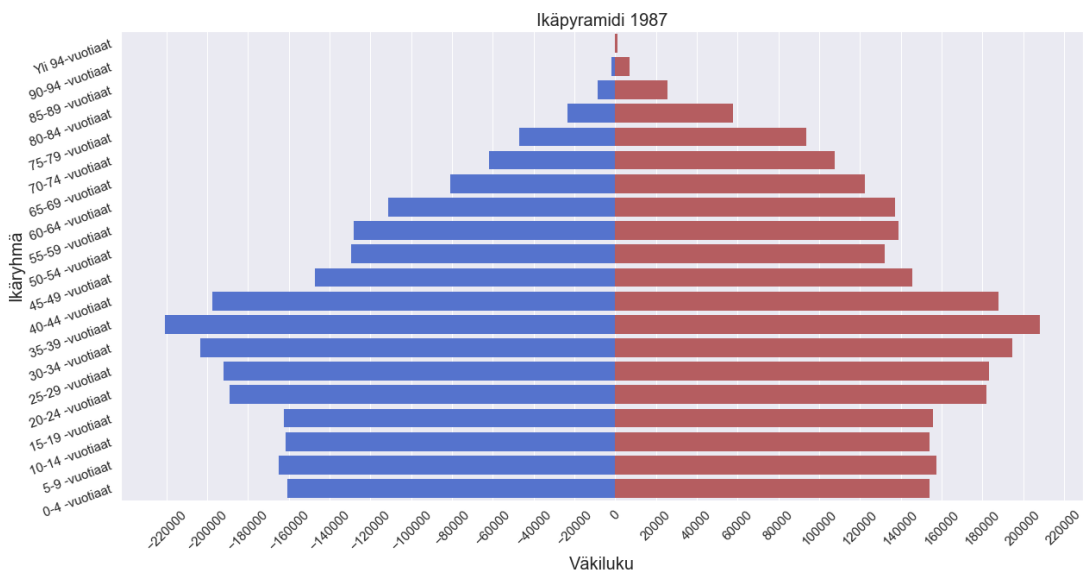
Kuva 5: Lomautettujen määrä Suomessa

Suomen väestö ikääntyy – hoivatarpeen kasvu aiheuttaa paineita

Väestön *ikäntymistä* voidaan havainnollistaa kuviossa 5 olevien ikäpyramidien avulla. Kuvioista nähdään, että Suomessa on tällä hetkellä huomattavasti enemmän vanhuksia verrattuna vuoteen 1987 ja lisäksi lapsia sekä nuoria on vähemmän, kuin ennen. Kuviossa 5 miesten määrää ikäluokittain kuvataan sinisillä pylväillä ja naisten määrää punaisilla pylväillä.

Kuva 6: Väestön ikäpyramidit vuosina 1987 ja 2019

- *Suomalaisten keski-ikä vuonna 1987 oli 37 vuotta.*
- *Suomalaisen keski-ikä vuonna 2019 oli hiukan yli 43 vuotta.*
- *Naiset elävät keskimäärin miehiä pidempään*
- *Uusien sukupolvien elinajanodote on pidempi, kuin aiempien sukupolvien.*

Väestön ikääntyminen tulee aiheuttamaan kustannuksia hoivatarpeen kasvun vuoksi. Valtion budjetin tasapainottaminen on valtava haaste, jonka avuksi suunnitellaan erilaisia tehokkuutta parantavia ja kustannuksia säästäviä toimenpiteitä.

Yksi tärkeimmistä on *sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus (SOTE-uudistus)*, jonka tarkoituksena on lisätä tehokkuutta terveydenhuoltosektorilla ja parantaa hoidon tarkoituksenmukaisuutta.

Lisäksi hoivatarpeen kasvusta johtuvia kustannuksia voidaan hillitä allokoimalla rajallisia henkilöstöresursseja tarkemmin esimerkiksi lisäämällä hoiva-avustajien määrää hoitoketjussa.

Lisätietoja:

Youssef Zad
ekonomisti
JHL
yossef.zad@jhl.fi